

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
(повне найменування закладу вищої освіти)

Географічний

(назва інституту / факультету)

Кафедра фізичної географії, геоморфології та палеогеографії

(назва кафедри)

Декан

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

М.Д. Заячук

“ 28 ” 08 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

«Красзнавство»

(назва навчальної дисципліни)

вибіркова

(вказати: обов'язкова / вибіркова)

Освітньо-професійна програма Географія

(назва програми)

Спеціальність 014.07 Середня освіта (Географія)

(вказати: код, назва)

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти перший бакалаврський

(вказати: перший бакалаврський/другий магістерський)

Географічний

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання українська

(вказати: на якій мові читається дисципліна)

Чернівці 2025 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Красзнавство» складена відповідно до освітньо-професійної програми Географія, 014.07 Середня освіта (Географія).

Розробники: Добинда Ірина Петрівна, к. геогр. н., асистент
(П.І.Б. авторів, посада, науковий ступінь, вчене звання)

Викладач (чі), що забезпечує читання даної навчальної дисципліни:
Добинда Ірина Петрівна, к. геогр. н., асистент
(П.І.Б. авторів, посада, науковий ступінь, вчене звання)

Затверджено на засіданні кафедри фізичної географії, геоморфології та палеогеографії
протокол № 1 від “26” серпня 2025 року

Завідувач кафедри Розу Богдан РІДУШ
(підпис) (прізвище та ініціали)

Схвалено методичною радою географічного факультету
протокол № 1 від “28” серпня 2025 року

Голова методичної ради інституту / факультету Андріяк Наталія АНДРУСЯК
(підпис) (прізвище та ініціали)

Мета навчальної дисципліни: *Мета* полягає у тому, щоб ознайомити студентів із основними положеннями національного краєзнавства. Курс «Краєзнавство» присвячений вивченню предмета і об'єкта вивчення, його структури та таксономічних одиниць, проведення їх меж, краєзнавчого районування української етнічної території, а також простеження географічних закономірностей формування та освоєння території України. Географо-краєзнавча характеристика ІГК України.

Завдання вивчити особливості заселення і господарського освоєння території України; з'ясувати роль краєзнавства у шкільній географії, вивчити методи і прийоми реалізації краєзнавчого принципу на уроках географії, зрозуміти зміст позакласної краєзнавчої роботи та краєзнавчого гуртка

Результати навчання

У результаті вивчення дисципліни «Краєзнавство» у студентів повинні бути сформовані такі компетентності (згідно ОПП):

Загальні компетентності:

- ЗК03. Здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, мультикультурність у суспільстві;
- ЗК06. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;
- ЗК13. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, провадження інноваційної діяльності, здатність генерувати нові ідеї, творчо підходити до розв'язання проблем;
- ЗК15. Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми.

Спеціальні (фахові) компетентності:

- ФК09. Здатність навчити аналізувати географічні об'єкти й процеси як антропогенного, так і природного походження, з погляду фундаментальних принципів і знань природничих наук;
- ФК10. Здатність використовувати, читати та створювати географічні карти з використанням ГІС у педагогічній і практичній діяльності, наукових дослідженнях;
- ФК11. Здатність встановлювати закономірності розміщення, руху, структури, територіальної організації населення та господарства, просторових процесів та форм організації життя людей на глобальному, регіональному на національному рівнях;
- ФК12. Здатність навчити застосовувати географічні знання при вивченні світу, регіону, країни, своєї місцевої, володіння інструментарієм краєзнавчих досліджень.

Програмні результати навчання на основі освітньої програми "Географія":

- *Результат ПРН06.* Здатність зрозуміло доносити висновки, знання та їх обґрунтування до слухачів користуючись основними поняттями та термінами професійно-орієнтованих дисциплін;
- *Результат ПРН07.* Обробляти, аналізувати та оцінювати інформацію, що стосується професійної діяльності, користуватися програмним забезпеченням та сучасними засобами зберігання та обробки інформації;
- *Результат ПРН08.* Вміти застосовувати технології дистанційного навчання та он-лайн сервіси в професійній діяльності;
- *Результат ПРН10.* Застосовувати в професійній діяльності сучасні дидактичні й методичні засади викладання навчальних дисциплін та обирати технології та методики в освітньому процесі.

Опис навчальної дисципліни
Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	3	5	3,5	105	30	30	-	-	45	-	іспит
Заочна	3	5	3,5	105	8	6	-	-	91	-	іспит

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Теми лекційних занять	ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. Краєзнавство – структурний елемент географічної науки. Географічні особливості заселення і освоєння території України від палеоліту до наших днів.												
Тема 1. Краєзнавство у структурі географічної науки. об'єкт і предмет вивчення краєзнавства, таксономічні одиниці вивчення краєзнавства	7	2	2			3							
Тема 2. Географічні особливості заселення і освоєння території України протягом палеолітичної, мезолітичної, неолітичної доби	7	2	2			3							
Тема 3. Географічні особливості заселення і освоєння території України від бронзової доби і до наших днів	8	2	2			4							
Разом за ЗМ1	21	6	6			9							

Теми лекційних занять	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Географо-краєзнавча характеристика історико-географічних країв Правобережної України											
Тема 1. Географо-краєзнавча характеристика Північної Буковини і Північної Бессарабії	6	2	2			2						
Тема 2. Географо-краєзнавча характеристика Закарпаття	5	2	1			2						
Тема 3. Географо-краєзнавча характеристика Галичини	6	2	2			2						
Тема 4. Географо-краєзнавча характеристика Волині	6	2	1			2						
Тема 5. Географо-краєзнавча характеристика Поділля	6	2	2			2						
Тема 6. Географо-краєзнавча характеристика Київщини	6	2	1			3						
Тема 7. Географо-краєзнавча характеристика Запоріжжя	5	1	2			3						
Тема 8. Географо-краєзнавча характеристика Одещини	5	1	1			3						
Тема 9. Географо-краєзнавча характеристика Херсонщини	6	1	2			3						
Разом за ЗМ 2	51	15	14			22						
Теми лекційних занять	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. Географо-краєзнавча характеристика історико-географічних країв Лівобережної України											
Тема 1. Географо-краєзнавча характеристика Чернігово-Сіверщини	7	2	2			4						
Тема 2. Географо-краєзнавча характеристика Полтавщини	7	2	2			4						
Тема 3. Географо-краєзнавча характеристика Слобожанщини	7	2	2			4						
Тема 4. Географо-краєзнавча характеристика Донеччини	7	2	2			4						
Тема 5. Географо-краєзнавча характеристика Таврії	6	1	2			3						

Разом за змістовим модулем 3	33	9	10			19						
Усього годин	105	30	30			45	120	8	6			10 6

Тематика лекційних занять з переліком питань

Тема 1. Краєзнавство у структурі географічної науки. об'єкт і предмет вивчення краєзнавства, таксономічні одиниці вивчення краєзнавства

1. Об'єкт і предмет вивчення національного краєзнавства.
2. Структура національного краєзнавства.
3. Питання таксономічних одиниць та обґрунтування їхніх меж

Тема 2. Географічні особливості заселення і освоєння території України протягом палеолітичної, мезолітичної, неолітичної доби

1. Україна на карті Європи і світу. Природа України - як чинник історичного розвитку. Прабатьківська земля українців.

2. Походження назви Україна.
3. Заселення території України в палеолітичну добу.
4. Особливості заселення й освоєння України в мезоліті.
5. Заселення і господарська спеціалізація території України у неолітичну добу.
6. Заселення і господарська спеціалізація території України за енеоліту (мідно-кам'яного віку), або халколіту

Тема 3. Географічні особливості заселення і освоєння території України від бронзової доби і до наших днів

1. Освоєння території України та її господарський розвиток за доби бронзи.
2. Заселення та господарський розвиток території України в залізну добу (I тис. до н.е.).
3. Особливості заселення та освоєння території України у I-IV ст.н.е.
4. Географічні передумови та особливості формування другого державного утворення українців - Київської Русі: проблема батьківщини слов'ян, слов'янські племена української групи, походження назви "Русь", слов'янські городи, сусіди слов'ян.
5. Географічне положення і розвиток давньоруських державних утворень: Київської Русі, Галицького князівства, Галицько-Волинської держави.
6. Географічне положення та розвиток Козацько-Гетьманської держави.
7. Українська етнічна територія напередодні першої світової війни. Географічне положення і розвиток Української держави 1917-20 рр. (Центральна Рада, Гетьманат, Директорія, ЗУНР).
8. Повоєнний адміністративний поділ західних земель України. Розподіл українських земель у межах СРСР у 1920-38 рр. Зміни в 1939-40 рр. Територія України після другої світової війни.

Тема 4. Географо-краєзнавча характеристика Північної Буковини і Північної Бессарабії

1. Географічне положення. Склад та величина території. Межі краю
2. Головні риси та особливості природи історико-географічного краю. Геологічна будова, відмінність у поверхні, корисні копалини. Клімат території, поверхневі води. Ґрунти, рослини, тваринний світ. Пам'ятки природи. Охорона природи.
3. Особливості історичного розвитку Північної Буковини.
4. Краєзнавчі особливості населення.
5. Краєзнавчі особливості розвитку господарства Північної Буковини

Тема 5. Географо-краєзнавча характеристика Закарпаття

1. Територія Закарпаття: положення, розміри, склад, межі. Різноманітність етнографічних (історико-географічних) земель.

2. Краєзнавчі особливості природи регіону: загальні риси поверхні, клімату, орографії, рослинного покриву, корисних копалин та мінеральних джерел.

3. Особливості історичного розвитку Закарпаття із короткою характеристикою культурно-освітнього життя.

4. Краєзнавча характеристика населення.

5. Особливості господарського розвитку території.

Тема 6. Географо-краєзнавча характеристика Галичини

1. Географічне положення. Склад та величина території. Межі краю

2. Головні риси та особливості природи історико-географічного краю: відмінність у поверхні, корисні копалини, клімат території, поверхневі води, ґрунти, рослини, тваринний світ, пам'ятки природи, охорона природи

3. Особливості історичного розвитку Галичини

4. Краєзнавчі особливості населення

5. Краєзнавчі особливості розвитку господарства Галичини

Тема 7. Географо-краєзнавча характеристика Волині

1. Географічне положення. Склад та величина території. Межі краю

2. Головні риси та особливості природи історико-географічного краю: відмінність у поверхні, корисні копалини, клімат території, внутрішні води, ґрунти, рослинний, тваринний світ, пам'ятки природи, охорона природи

3. Особливості історичного розвитку Волині

4. Краєзнавчі особливості населення

5. Краєзнавчі особливості розвитку господарства Волині

Тема 8. Географо-краєзнавча характеристика Поділля

1. Географічне положення. Склад та величина території. Межі краю.

2. Головні риси та особливості природи історико-географічної області. Геологічна будова, відмінність у поверхні, корисні копалини. Клімат території, поверхневі води. Ґрунти, рослини, тваринний світ. Пам'ятки природи. Охорона природи.

3. Коротка історична довідка землі. Характерні штрихи минулого.

4. Населення. Особливості формування населення Поділля. Структурний склад. Побут і культура. Міста і села. Визначні місця і пам'ятки краю.

5. Особливості господарського комплексу Поділля. Промисловість та сільське господарство, транспорт та зв'язок. Невиробнича сфера. Рекреаційний комплекс

Тема 9. Географо-краєзнавча характеристика Запоріжжя

1. Географічне положення. Склад і величина території. Межі краю

2. Головні риси та особливості природи Запоріжжя. Геологічна будова, відмінність у поверхні. Корисні копалини. Клімат території, поверхневі води. Ґрунти, рослини, тваринний світ. Пам'ятки природи. Охорона природи

3. Коротка історична довідка землі. Характерні штрихи минулого

4. Населення. Особливості формування населення Запоріжжя. Структурний склад. Побут і культура. Міста і села. Визначні місця і пам'ятки краю

5. Краєзнавчі особливості господарського розвитку

Тема 10. Географо-краєзнавча характеристика Херсонщини

1. Географічне положення. Склад і величина території. Межі краю

2. Головні риси та особливості природи Херсонщини. Геологічна будова, відмінність у поверхні. Корисні копалини. Клімат території, поверхневі води. Ґрунти, рослини, тваринний світ. Пам'ятки природи. Охорона природи

3. Коротка історична довідка краю. Характерні штрихи минулого

4. Населення. Особливості формування населення Херсонщини. Структурний склад. Побут і культура. Визначні місця і пам'ятки краю

5. Особливості господарського комплексу Херсонщини. Промисловість та сільське господарство, транспорт та зв'язок. Невиробнича сфера. Рекреаційний комплекс

Тема 11. Географо-краєзнавча характеристика Одещини

1. Географічне положення. Склад і величина території. Межі краю

2. Головні риси та особливості природи історико-географічного краю: відмінність у поверхні, корисні копалини, клімат території, внутрішні води, ґрунти, рослинний, тваринний світ, пам'ятки природи, охорона природи

3. Особливості історичного розвитку Одещини

4. Краєзнавчі особливості населення

5. Краєзнавчі особливості розвитку господарства Одещини

Тема 12. Географо-краєзнавча характеристика Чернігово-Сіверщини і Київщини

1. Географічне положення. Склад і величина території. Межі краю

2. Головні риси та особливості природи історико-географічного краю: відмінність у поверхні, корисні копалини, клімат території, внутрішні води, ґрунти, рослинний, тваринний світ, пам'ятки природи, охорона природи

3. Особливості історичного розвитку Чернігово-Сіверщини і Київщини

4. Краєзнавчі особливості населення

5. Краєзнавчі особливості розвитку господарства Чернігово-Сіверщини і Київщини

Тема 13. Географо-краєзнавча характеристика Полтавщини

1. Географічне положення. Склад і величина території. Межі краю

2. Головні риси та особливості природи історико-географічного краю: відмінність у поверхні, корисні копалини, клімат території, внутрішні води, ґрунти, рослинний, тваринний світ, пам'ятки природи, охорона природи

3. Особливості історичного розвитку Полтавщини

4. Краєзнавчі особливості населення

5. Краєзнавчі особливості розвитку господарства Полтавщини

Тема 13. Географо-краєзнавча характеристика Слобожанщини

1. Географічне положення. Склад і величина території. Межі краю

2. Головні риси та особливості природи історико-географічного краю: відмінність у поверхні, корисні копалини, клімат території, внутрішні води, ґрунти, рослинний, тваринний світ, пам'ятки природи, охорона природи

3. Особливості історичного розвитку Слобожанщини

4. Краєзнавчі особливості населення

5. Краєзнавчі особливості розвитку господарства Слобожанщини

Тема 14. Географо-краєзнавча характеристика Донеччини

1. Географічне положення. Склад і величина території. Межі краю

2. Головні риси та особливості природи історико-географічного краю: відмінність у поверхні, корисні копалини, клімат території, внутрішні води, ґрунти, рослинний, тваринний світ, пам'ятки природи, охорона природи

3. Особливості історичного розвитку Донеччини

4. Краєзнавчі особливості населення
5. Краєзнавчі особливості розвитку господарства Донеччини

Тема 15. Географо-краєзнавча характеристика Таврії

1. Географічне положення. Склад і величина території. Межі краю
2. Головні риси та особливості природи історико-географічного краю: відмінність у поверхні, корисні копалини, клімат території, внутрішні води, ґрунти, рослинний, тваринний світ, пам'ятки природи, охорона природи
3. Особливості історичного розвитку Таврії
4. Краєзнавчі особливості населення
5. Краєзнавчі особливості розвитку господарства Таврії

Теми (ключові завдання) практичних занять

№	Назва теми
Змістовний модуль 1. Краєзнавство – структурний елемент географічної науки. Географічні особливості заселення і освоєння території України від палеоліту до наших днів	
1	Історико-географічний поділ України та суцільної української етнічної території <i>Вивчити поділ території України на історико-географічні таксономічні одиниці, спираючись на сучасний адміністративно-територіальний поділ</i>
Змістовий модуль 2. Географо-краєзнавча характеристика історико-географічних країв Правобережної України	
2	Загальна характеристика населення історико-географічних країв <i>Вивчити територіальні особливості розміщення населення України за історико-географічними краями, їхню просторову локалізацію (зокрема густоту розселення) та внутрішню диференціацію на міське і сільське населення, використовуючи дані переписів населення за 1970, 1989 і 2001 рр.</i>
Змістовий модуль 3. Географо-краєзнавча характеристика історико-географічних країв Лівобережної України	
3	Статеві структура людності історико-географічних країв (за даними на 1989 і 2001 рр.) Виявити та вивчити територіальні особливості поширення статевої структури населення історико-географічних країв та простежити просторові відмінності статево-вікової структури населення, а також міського та сільського населення

Тематика індивідуальних завдань

ІНДЗ – не передбачено навчальним планом

Самостійна робота студента

Самостійна робота здобувачів вищої освіти дозволяє студентам самостійно повторювати і глибше розуміти матеріал, який був розглянутий на лекціях та практичних заняттях, а також самостійно опрацювати ті питання, які на лекціях відводяться на самостійне опрацювання.

№	Назва теми	Завдання для самостійної роботи	Кількість годин
1	Краєзнавство у структурі географічної науки. об'єкт і предмет вивчення краєзнавства, таксономічні одиниці вивчення краєзнавства	Обґрунтуйте формування меж таксономічних одиниць краєзнавства (опитування, тестування)	5
2	Географічні особливості заселення і освоєння території України протягом палеолітичної, мезолітичної, неолітичної доби	Опишіть заселення і господарську спеціалізацію території України у	6

		неолітичну добу та під час енеоліту (опитування, тестування)	
3	Географічні особливості заселення і освоєння території України від бронзової епохи до наших днів	Обґрунтуйте Українську територію у ХХ ст..(опитування, тестування)	7
4	Географо-краєзнавча характеристика Північної Буковини і Північної Бессарабії	Опишіть краєзнавчі особливості розвитку господарства Північної Буковини і Північної Бессарабії (опитування, тестування)	4
5	Географо-краєзнавча характеристика Закарпаття	Опишіть краєзнавчі особливості розвитку господарства Закарпаття (опитування, тестування)	4
6	Географо-краєзнавча характеристика Галичини	Опишіть краєзнавчі особливості розвитку господарства Галичини (опитування, тестування)	4
7	Географо-краєзнавча характеристика Волині	Опишіть краєзнавчі особливості розвитку господарства Волині (опитування, тестування)	4
8	Географо-краєзнавча характеристика Поділля	Опишіть краєзнавчі особливості розвитку господарства Поділля (опитування, тестування)	4
9	Географо-краєзнавча характеристика Київщини	Опишіть краєзнавчі особливості розвитку господарства Київщини (опитування, тестування)	3
10	Географо-краєзнавча характеристика Запоріжжя	Опишіть краєзнавчі особливості розвитку господарства Запоріжжя (опитування, тестування)	2
11	Географо-краєзнавча характеристика Одещини	Опишіть краєзнавчі особливості розвитку господарства Одещини (опитування, тестування)	2
12	Географо-краєзнавча характеристика Херсонщини	Опишіть краєзнавчі особливості розвитку господарства Херсонщини (опитування, тестування)	2
13	Географо-краєзнавча характеристика Чернігово-Сіверщини і Київщини	Опишіть краєзнавчі особливості розвитку господарства Чернігово-Сіверщини і Київщини (опитування, тестування)	5
14	Географо-краєзнавча характеристика Полтавщини	Опишіть краєзнавчі особливості розвитку господарства Полтавщини (опитування, тестування)	5
15	Географо-краєзнавча характеристика Слобожанщини	Опишіть краєзнавчі особливості розвитку господарства Слобожанщини (опитування, тестування)	6
16	Географо-краєзнавча характеристика Донеччини	Опишіть краєзнавчі особливості розвитку господарства Донеччини (опитування, тестування)	6
17	Географо-краєзнавча характеристика Таврії	Опишіть краєзнавчі особливості розвитку господарства Таврії (опитування, тестування)	6

Результати виконаних завдань, передбачених для самостійної роботи здобувача, враховуються в процесі поточного та підсумкового контролю.

Методи навчання

Під час викладання курсу «Краєзнавство» залучається низка сучасних освітніх технологій, зокрема, електронне навчання, інформаційно-комп'ютерні технології, інтерактивні заняття (заняття дискусійна група, заняття з навчанням одних студентів іншими), інтегровані заняття.

Форми організації навчальної роботи загальні (групові/індивідуальні, аудиторні/поза аудиторні); конкретні (лекції, практичні заняття, індивідуальна/групова консультація, виконання самостійних / індивідуальних дослідницьких завдань)

Під час вивчення курсу «Краєзнавство» доцільно використовувати наступні методи навчання:

- метод проблемного навчання;
- словесні (лекція, бесіда з елементами дискусії, розповідь, пояснення) для проведення лекційних занять;
- наочні методи здебільшого використовуються для проведення практичних робіт, серед яких найпоширеніші такі: демонстрація, графічні методи, презентації, ілюстрації, відеоматеріали, тощо;
- практичні заняття;
- екскурсії;
- навчально-рольова дискусія;
- проектний метод;
- аналіз джерел і літератури;
- візуальні та аудіовізуальні методи
- електронне та інтерактивне онлайн-навчання (курси-ресурси, мультимедійні, дистанційні, web-конференції та вебіари тощо).

Система контролю та оцінювання

Навчальні досягнення студентів із дисципліни оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Навчальні досягнення студентів із дисципліни оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль знань студентів ґрунтується на здійсненні поточного і підсумкового контролю при застосуванні таких форм і засобів діагностики, як оцінювання практичних і самостійних робіт, тестування, оцінювання індивідуальних завдань, письмове й усне опитування.

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни, за умови, що кожна тема повинна бути здана хоча би на мінімальну оцінку. Роботи, які здаються не вчасно без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання рубіжних контролів (модулів) відбувається за дозволом лектора за наявності документів, що підтверджують поважні причини. Студенти повинні всі роботи виконувати самостійно, без допомоги сторонніх осіб чи використання заборонених джерел (в тому числі різних девайсів). При

дистанційному навчанні або онлайн-тестах заборонено користуватися матеріалами, які не передбачені правилами проведення оцінювання (наприклад, пошуковими системами, готовими відповідями тощо). У випадку виявлення таких порушень роботи не оцінюватимуться, а результати анулюються.

Відвідування занять (як лекційних, так і практичних) є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, академічна мобільність) навчання може відвідуватись індивідуально у формі онлайн при попередженні викладача.

Облік успішності за формами поточного контролю знань за модулями в межах академічних груп проводиться за такими видами роботи студента:

- комп'ютерне тестування,
- письмове визначення основних понять,
- контрольні роботи, самостійні роботи,
- виконання усіх практичних робіт.

Критерії оцінювання поточного та підсумкового контролю

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)															Кількість балів (іспит)	Сумарна кількість балів			
Змістовий модуль №1			Змістовий модуль №2					Змістовий модуль №3					Практичний модуль						
Н	Н	Н	Н	Н	Н	Н	Н	Н	Н	Н	Н	Н	Н	Н	15	40	100		
Е	Е	Е	Е	Е	Е	Е	Е	Е	Е	Е	Е	Е	Е	Е					
1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	3	3	3	3					
1	2	3	1	2	3	4	5	6	7	8	9	1	2	3				4	5
5	5	5	2	2	1	2	2	1	2	2	1	5	5	5				5	5

Примітка: самостійна робота оцінюється під час модульної роботи і оцінюється у 0,5 бала

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	«Відмінно» - студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, як лекційним так і з практичних занять, вільно, самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань. Студент знає місце краєзнавства у структурі географічної науки, розуміє об'єкт і предмет його вивчення, без проблем називає

		<p>таксономічні одиниці краєзнавства та дає їм визначення, знає, що формує національне краєзнавство.</p> <p>Характеризує особливості освоєння і заселення території України від часів палеоліту до ХХст. Студент знає межі і площу СУЕТ, межі і що входить до ІГЗ, ІГК і окремих ІЕО. Знає положення, розміри, склад, межі, особливості природи, особливості історичного розвитку, називаючи культури і часи їхнього існування, краєзнавчу характеристику населення та особливості господарського розвитку кожного ІГК.</p> <p>Студент вільно веде дискусію по тематиці курсу, виконав і захистив усі практичні роботи. Набрал максимальну кількість балів на тестових роботах.</p>
Добре	В (80-89)	<p>«Дуже добре» – студент знає теоретичний матеріал, виконав практичні роботи, оперує, уміє пояснити сутність основних понять.</p> <p>Студент розуміє місце краєзнавства у структурі географічної науки, знає об'єкт і предмет його вивчення, називає таксономічні одиниці краєзнавства, знає, що є національним краєзнавством.</p> <p>Характеризує основні положення освоєння і заселення території України від часів палеоліту до ХХст. Студент знає межі і площу СУЕТ, межі і що входить до ІГЗ, ІГК і окремих ІЕО. Знає положення, розміри, склад, межі, особливості природи, особливості історичного розвитку (називаючи найвідоміші культури), поверхневу краєзнавчу характеристику населення кожного ІГК. Виконав і захистив усі практичні заняття, може дискутувати по темах курсу.</p>
	С (70-79)	<p>«Добре» – вище зазначене виконує не в повній мірі, але все таки знає основну теорію й практику, виконує завдання викладача, може давати добрі відповіді на запитання. Виконав і захистив всі практичні роботи.</p>
Задовільно	D (60-69)	<p>«Задовільно» – знає основні теоретичні положення. Студент може пояснити, що розуміє під національним краєзнавством, знає об'єкт його вивчення, може перелічити таксономічні одиниці краєзнавства.</p> <p>Називає основні часові віхи в які відбувалося освоєння і заселення території України. Студент знає площу СУЕТ, перелічує всі ІГЗ та ІГК. Знає</p>

		положення, розміри, склад, межі, особливості природи, особливості історичного розвитку (називаючи найвідоміші культури), поверхневу краєзнавчу характеристику населення ІГК Правобережної України. Виконав і захистив усі практичні заняття.
	E (50-59)	«Достатньо» – все вище вказане виконує не повною мірою, зокрема, знає про ІГК в якому живе і сусідніх, однак виконав понад усі практичні роботи, але без їхнього захисту. На половину питань відповідає правильно.
Незадовільно	FX (35-49)	«Незадовільно» – студентом не виконані вимоги, які поставлені для оцінки “достатньо”, але студент виконував завдання в межах програми курсу.
	F (1-34)	«Незадовільно» з обов'язковим повторним курсом.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
	D (60-69)	задовільно
Задовільно	E (50-59)	достатньо
	FX (35-49)	незадовільно (з можливістю повторного складання)
Незадовільно	F (1-34)	незадовільно (з обов'язковим повторним курсом)

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ Й КОНТРОЛЮ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

1. Пам'ятки якої доби не присутні на Закарпатті?
2. «Вишнева гора» - це..... Де вона знаходиться у межах Волині? Що там охороняється?
3. 18.«Протяте каміння», «Кам'яна багачка», «Камінь Довбуша» - це
4. Яка мінеральна лікувальна вода видобувається на Одещині?
5. Скільки природно-заповідних територій та об'єктів нараховується у Одещині?
6. Який біосферний заповідник розташований у межах Одещини?
7. У якій добі територію Одещини населяли племена гребениківської культури?
8. Які племена прийшли на терени Одещини у III тис. до н.е.?
9. Які племена замешкували територію Одещини у сер. XII - X ст. до н.е.?
10. Коли більша територія Одещини підпала під залежність Туреччини?

11. Після укладення якого союзу Одещина відійшла до Росії?
12. Коли Одещина стала повністю українською територією?
13. Які національні групи компактно проживають на Одещині?
14. Яка національна група є найчисельнішою на Одещині?
15. Коли на Одещині виникли перші промислові підприємства?
16. Із яким краєм не межує Херсонщина?
17. Яка загальна площа Херсонщини?
18. Скільки у собі об'єднує адміністративних районів Херсонщина?
19. Який лиман на території Херсонщини є найдовшим?
20. На яку будівельну сировину багата Херсонщина?
21. Які корисні копали найпритаманніші Херсонщині?
22. Які паливні корисні копалини зустрічаються на Херсонщині?
23. До сточища якої річки належить більша частина Херсонщини?
24. Який лиман на теренах Херсонщини має площу 716 км²?
25. Яке найбільше солоне озеро Херсонщини?
26. Які ґрунти переважають на Херсонщині?
27. Яка загальна площа лісів щодо площі Херсонщини?
28. Скільки на Херсонщині налічується об'єктів природно-заповідного фонду?
29. Яка природоохоронна територія Херсонщини розміщена на острові?
30. Стоянки якого часу присутні біля м-ка Казанки Миколаївської області?
31. Яка культура заселяла Херсонщину у II тис. до н.е.?
32. Коли на теренах Херсонщини існувала інгульська культура катакомбної культурно-історичної спільності?
33. Які племена заселяли територію Херсонщину у XVII - XV ст. до н.е.?
34. В яку добу Херсонщину заселяли племена сабатинівської культури?
35. Де знаходився центр сабатинівської культури?
36. Рештки якої культури зафіксовані на березі Тилігульського лиману на Херсонщині наприкінці пізньої доби бронзи?
37. Які племена найраніше у залізній дробі заселяли Херсонщину?
38. Які племена заселяли Херсонщину у VII ст.?
39. Яка держава існувала на теренах Херсонщини у VI ст. до н.е.?
40. Які ранньослов'янські племена населяли Херсонщину у II - IV ст. н.е.?
41. Яка передова галузь промисловості на Херсонщині?
42. Якого часу перші сліди первісної людини присутні на Чернігівщині?
43. Яка найвідоміша палеолітична стоянка на Київщині?
44. Які племена напередодні Київської Русі заселяли територію Київщини?
45. Які племена напередодні Київської Русі заселяли територію Полтавщини?
46. Які племена напередодні Київської Русі заселяли територію Чернігівщини?
47. Який з'їзд перетворив Київську Русь на федерацію князівств?
48. Куди відійшли землі Полтавщини після смерті Ярослава Мудрого?
49. Куди відійшли землі Київщини, Полтавщини та Чернігівщини після 1362 р.?
50. З яким історико-культурним краєм не межує Київщина?
51. Куди після Люблінської унії відійшли Полтавщина і Київщина?
52. В межах якої тектонічної структури лежить Приорільське плато?
53. В якій адміністративній області Запоріжжя присутні мезолітичні пам'ятки? Які часові віхи даних пам'яток? Які пам'ятки цього часу там розкопані, поки що єдині в Україні?
54. В якій добі утворюється найраніша закарпатська територіальна група археологічних пам'яток? Скільки таких місцезнаходжень присутні на теренах краю? У якому поселенні найвідоміша стоянка?
55. В якій з адміністративних областей, що входять до історико-географічного краю Волині, є залізна та марганцева руди?

56. В якій частині Волині ростуть грабові ліси?
57. В якому із перелічених поселень Галичини відомі палеолітичні стоянки?
58. В якому поселенні Закарпаття працює картонна фабрика?
59. В яку епоху розпочалося заселення Херсонщини? Коли це було? Де відомі на території краю тогочасні пам'ятки?
60. Від якого часу на Закарпатті закріплюється назва «Русь»? В якому році це було?
61. Від якої доби відбувається заселення Волині? Де знайдені знахідки перебування первісної людини?
62. Городоцько-здолбицька культура - це група культури Яку територію Волині вона займала?
63. Гуцульські Альпи – це
64. Де було перша Запоріжська Січ?
65. Де досліджувалися поселення та кургани катакомбної культурно-історичної спільності?
66. Де залишилися залишки городищ XII – пер. пол. XIII ст.?
67. Де знаходиться найстаріше у Північній Буковині мінеральне джерело?
68. Де на Волині знаходиться суцільний ареал заселення білорусів?
69. Де на Волині осідав тимчасовий уряд УНР у 1919 р.?
70. Де на Закарпатті випадає 1411 мм опадів на рік?
71. Де на Закарпатті є золото?
72. Де на території Волині залишилися поселення чехів?
73. Де спочатку був адміністративний центр Катеринославської губернії?
74. Де у межах Галичини знаходиться Авратинська височина?
75. Де у межах Галичини знаходиться унікальна пам'ятка природи – гравітаційні складки?
76. Де у межах Запоріжжя знаходиться дендрологічний парк, який у мініатюрі відтворює 5 ландшафтних красвидів різних географічних зон? Як він називається?
77. Де у межах Запоріжжя зустрічаються сухі долини?
78. До сточища яких річок належать водні артерії Волині?
79. До якого князівства відійшли землі Північної Буковини після другої половини XI ст.?
80. До якого князівства відійшли землі Північної Буковини у середині XII ст.?
81. До якого царства входило Закарпаття у IX – X ст.?
82. До якого часу відносяться перші осередкові форми заселення території Одещини? Які тоді племена тут мешкали?
83. До якої держави відійшла Волинь після розпаду Галицько-Волинської держави?
84. До якої доби відносяться найраніші знахідки первісної людини на Закарпатті? В якій адміністративній частині краю має місце найдавніша з них і найдавніша у колишньому СРСР?
85. До якої культури належать пам'ятки VIII-IX ст. на території Північної Буковини?
86. Етнографічну територію якої держави займає Закарпатська область?
87. З яким із історико-географічних країв Галичина не межує?
88. З яким історико-географічним краєм не межує Запоріжжя?
89. З якого часу знали про поклади кам'яної солі на Закарпатті?
90. За видобутком якої корисної копалини Запоріжжя займає перше місце в Україні?
91. Звідки заселялася територія Волині у пізньому палеоліті?
92. Зі скількома державами межує Закарпаття?
93. Із скількома історико-географічними краями межує Поділля?
94. Коли була створена Подільська губернія у складі Російської імперії?
95. Коли була утворена Тіра? Територію якого сучасного міста вона займала? Хто його заснував?
96. Коли Волинь приєднана до УРСР?

97. Коли Закарпаття було поділено між Австрією, Оттоманською імперією і Семигородом?
98. Коли Закарпаття вийшло з Чехо-Словаччини і відійшло до України?
99. Коли і звідки на територію Галичини прибули неолітичні племена? Племена якої культури ними були?
100. Коли і після якої події Волинь відійшла до Речі Посполитої?
101. Коли і що відбулося з Волинню за Ризьким миром?
102. Коли на Закарпатті розпочався слов'янський колонізаційний процес? Населення якої культури принесло його у цей край?
103. Коли найраніше територію Одещини освоїли первісні люди? Якій добі відповідав цей час? Де знайдені такі пам'ятки?
104. Коли Північна Буковина передана Радянському Союзу і включена до складу Чернівецької області УРСР?
105. Коли Північна Буковина приєдналася до ЗУНР?
106. Коли розпалася Галицько-Волинська держава?
107. Коли територію Запоріжжя заселяли племена дніпро-донецької культури? Яку частину краю вони замешкували?
108. Коли територія Запоріжжя відійшла до Росії?
109. Куди відійшла Галичина після першого поділу Польщі у 1772 р.?
110. Куди відійшло більша частина Поділля (окрім східної) після першої половини XV ст.?
111. Куди Волинь відійшла після поділів Польщі?
112. Куди у 1774 р. відійшли землі Північної Буковини?
113. Мешканці яка культури у IV тис. до н.е. заселяли територію Північної Буковини?
114. Мешканці якої найвідомішої культури доби бронзи заселяли території Закарпаття?
115. Московщиною.
116. На території якого адміністративного району у межах Північної Буковини представлені виявлені рештки скіфських городищ?
117. На території якої адміністративної області віднайдені кургани сарматів?.
118. На якій із річок Північної Буковини споруджено дві ГЕС? Яку назву носить одна із них?
119. Найвищою горою Північної Буковини є Яка її висота? До якого гірського масиву вона відноситься?
120. Населення якої культури населяло територію Галичини під час середньої бронзи?
121. Олександрівське родовище є найбільшим родовище у Європі ...
122. Пам'ятки якої з перелічених культур не відомі на теренах Північної Буковини?
123. Пам'ятки якої культури не знайшли свого відображення в артефактах Закарпаття?
124. Пам'ятки якого типу були синхронними середньостогівській культурі і пам'яткам новоданилівського типу? Яку добу вони займали?
125. Пам'ятки якої з перелічених культур не віднайдені на Поділлі?
126. Пам'ятки якої з перелічених культур не віднайдені на Поділлі?
127. Першим литовським князем Волині був
128. Під владою якої держави була Волинь у IX ст.?
129. Під чю залежність потрапила територія Північної Буковини у 1514 р.?
130. Після смерті Володимира Великого до якого державного утворення увійшло Закарпаття?
131. Племена якої культури на Північній Буковині змінюють племена фракійського гальштату?
132. Племена якої культури були присутні на Волині впродовж XI - початку VI ст. до н.е.? Яку територію вона займає у межах краю?

133. Племена якої культури замешкували Запоріжжя у XI - IX ст. до н.е.? Де віднайдені у межах краю її пам'ятки? На території якої області?
134. Племена якої культури замешкували територію Одещини у VXI - XII ст. до н.е.? В яку добу вона існувала? Де знаходиться тогочасна бронзолivarна майстерня?
135. Племена якої культури замешкували територію Одещини у другій чверті II тис. до н.е.? В яку добу вона існувала? В якому поселенні присутні її пам'ятки?
136. Племена якої культури заселяли Запоріжжя після культури багатоваликів? Які часи її існування?
137. Племена якої культури заселяли Північну Буковину з др. пол. V тис. до н.е.? Під час якої доби це було? На терені якого поселення віднайдені рештки цієї культури?
138. Племена якої культури заселяли Поділля від I до IV ст. до н.е.?
139. Племена якої культури заселяли Поділля наприкінці енеоліту?
140. Племена якої культури заселяли Поділля у період ранньої бронзи?
141. Племена якої культури заселяли територію Волині після лендельської? Де розміщувалася більшість їхніх поселень тут? Який час її існування?
142. Племена якої культури заселяли територію Закарпаття після племен мальованої кераміки? У якому поселенні присутні пам'ятки цієї культури? До якої доби вони відносяться?
143. Племена якої культури заселяли територію Північної Буковини з XV до XII ст. до н.е.? Де на даній території досліджені її поселення?
144. Племена якої культури заселяли територію Херсонщини у IV - III тис. до н.е.? Яку частину краю вона займала?
145. Племена якої культури населяли Волинь у пізній бронзі? Яку частину Волині вони займали?
146. Племена якої культури населяли територію Закарпаття у V тис. до н.е.? Яку частину Закарпаття вона займала?
147. Племена якої культури присутні на Волині під час раннього мезоліту? Які часові рамки раннього мезоліту?
148. По якій річці проходить межа між Кременецькими горами і Вороняками?
149. Поселення Кодин це найвідоміша пам'ятка якої культури? Де воно розташоване?
150. Поселення та кургани датовані сер. III - поч. II тис. до н.е. якої культури віднайдені на Запоріжжі? Де розкопані її курган із найстародавнішим двоколісним візком?
151. При поділі Галицько-Волинського князівства куди відійшла Галичина?
152. Присутністю якої культури на землях Запоріжжя означувався прикінцевий етап бронзи?
153. Рештки якої слов'янської культури V-VII ст. присутні на теренах Північної Буковини?
154. Річки Запоріжжя окрім Дніпра, до якої річкової системи ще відносяться?
155. Скільки адміністративних районів Одещини знаходяться у межах степової зони?
156. Скільки адміністративних районів у історико-географічному краї Запоріжжя?
157. Скільки водосховищ на Дніпрі знаходяться у межах Запоріжжя?
158. Скільки гір висотою вище 2000 м над рівнем моря присутні на теренах Закарпаття?
159. Скільки міських поселень мають місце у Запоріжжі?
160. Скільки на Волині налічується міст? Скільки із них вважаються крупними містами?
161. Скільки на Закарпатті налічується річок (більше 10 км)? Яка є найдовшою?
162. Скільки на Поділлі нараховується територій і об'єктів природно-заповідного фонду?
163. Скільки природно-заповідних територій мають місце у межах Запоріжжя?
164. Скільки районів виділяється у Львівських Карпатах? Скільки районів виділяється у Івано-Франківських Карпатах?
165. Скільки у межах Північної Буковини налічується державних заказників?
166. Скільки у межах Північної Буковини налічується міських поселень?
167. Скільки у межах Північної Буковини налічується природоохоронних територій?

168. Стжижівська культура - це група культури Де вона поширювалася на Волині?
169. У формі чого виступають скелясті вапнякові кряжі на Поділлі?
170. У яких із цих населених пунктів виявлені рештки перебування пізнього етапу розвитку трипільської культури?
171. У яких із цих населених пунктів виявлені рештки перебування раннього етапу розвитку трипільської культури?
172. У яких із цих населених пунктів виявлені рештки перебування середнього етапу розвитку трипільської культури?
173. У яких населених пунктах Північної Буковини виявлені рештки ранньопалеолітичних стоянок?
174. У якій адміністративній області Запоріжжя розташована цінна пам'ятка льодовикового періоду?
175. У якій адміністративній області поділля розміщується нікелевий завод?
176. У якій з адміністративних областей Галичини мінують місце курорти міжнародного значення, основою яких є мінеральні води?
177. У якій із перелічених культур Волині були вже патріархальні відносини і виділялися малі сім'ї?
178. У якому адміністративному районі знаходиться центр Галичини?
179. У якому з районів, які входять до Північної Буковини є родовища неорганічних лікувальних грязей?
180. У якому році Північна Буковина відійшла під правління Австро-Угорської імперії? У скаладі якого державного утворення залишилася Північна Бессарабія?
181. Урочище «Лунка» - це
182. Хто і коли об'єднав Галичину і Волинь у Галицько-Волинську державу?
183. Через яку річку Україна має водний зв'язок із Європою? З якою кількістю країн?
184. Чим закінчився кінець доби Шипинської землі?
185. Чортотинський курган - це пам'ятка світового значення яких племен?
186. Що відбулося у 1596 р.? Що відбувається на Волині після цього?
187. Що знаходиться у межах Запоріжжя?
188. Що зустрічається у Орельсько-Самарській низовині?
189. Що складає фундамент Гуляйпільського плато?
190. Що являється визначною ознакою Галичини?
191. Як називається горбиста височина на теренах Львівської області з окремими висотами понад 350 м над рівнем моря?
192. Як називається південна (львівська) частина Волинської височини?
193. Як називалася територія Волині на поч. XIX ст.? Де був адміністративний центр цієї території?
194. Як у XVIII ст. поділялася територія сучасного історико-географічного краю Поділля?
195. Яка адміністративна територія не входить до Північної Буковини?
196. Яка адміністративна територія не входить ні до складу Північної Буковини, ні до Північної Бессарабії?
197. Яка відома оборонна фортеця Північної Буковини XII-XIII ст.?
198. Яка галузь займає першість у харчовій промисловості Поділля?
199. Яка головна ознака Словечансько-Орвучького кряжу у межах Волині?
200. Яка група пам'яток була синхронна трипільській культурі? Які її часові рамки?
201. Яка держава утворилася на теренах Північної Буковини після розпаду Галицько-Волинського князівства? Де знаходився її центр? Яке поселення було одним із її осередків?
202. Яка з перелічених адміністративних територій не входить до історико-географічного краю Запоріжжя?

203. Яка з перелічених культур є такою, яка займала лише територію Галичини? Якій культурі вона була синхронна?
204. Яка з перелічених культур зародилася на Поділлі?
205. Яка з перелічених культур зародилася на Поділлі?
206. Яка з перелічених культур на Галичині є синхронною у своєму розвитку комарівській і східнотшинецькій?
207. Яка з перелічених культур на Галичині є синхронною усвоєму розвитку комарівській?
208. Яка загальна площа Одещини?
209. Яка загальна площа Поділля?
210. Яка і де найвища позначка висоти поверхні Херсонщини?
211. Яка історико-етнографічна область має місце на території Північної Буковини?
212. Яка катакомбна культура розвивалася у межах Запоріжжя.
213. Яка колишня губернія складає територіальну основу Запоріжжя?
214. Яка культура була на теренах Волині під час раннього неоліту? Які роки її існування?
215. Яка культура була перехідною від доби бронзи до заліза на Запоріжжі? Де тут присутні її пам'ятки?
216. Яка культура була першою землеробською у Європі? В яку добу вона заселяла Поділля? Які часи її існування?
217. Яка культура була синхронною культурі лінійно-стрічкової кераміки на Галичині?
218. Яка культура була синхронною пізньому етапу розвитку трипільської культури?
219. Яка культура була синхронною пізньому Трипіллі на Поділлі? Яку територію краю вона займала? Які роки її існування?
220. Яка культура є ранньонеолітичною на Закарпатті? В якому адміністративному районі краю присутні її пам'ятки?
221. Яка культура займала більшу частину Запоріжжя у XVII - XV ст. до н.е.?
222. Яка культура замешкувала Волинь на рубежі I тис. до н.е. - I тис. н.е.? Яку територію Волині вона охоплювала? Яка причина її занепаду?
223. Яка культура замешкувала Волинь у I тис. н.е.? З чим пов'язане її зникнення?
224. Яка культура замешкувала Закарпаття у XI – VIIIст. до н.е.? Де виявлені її пам'ятки у межах Закарпаття?
225. Яка культура замешкувала територію Запоріжжя у XIV-XIIст. до н.е.? До населення якої доби вона відноситься?
226. Яка культура заселяла Поділля після буго-дністровської?
227. Яка культура заселяла територію Запоріжжя у першому тисячолітті нашої ери? До яких племен вона відносилася?
228. Яка культура існувала в межах Галичини у межі XI – рубіж VII-VI ст. до н.е.?
229. Яка культура існувала на Закарпатті поряд із культурою лінійно-стрічкової кераміки? До якої доби вона відноситься? Скільки тогочасних пам'яток тут виявлено?
230. Яка культура існувала на Закарпатті у часи Скіфської держави? Під час якої доби це було?
231. Яка культура існувала на теренах Запоріжжя від др. пол. IV тис. і до закінчення перш. чверті III тис. до н.е.?
232. Яка культура на Волині з'явилася наприкінці II тис. до н.е.? Де був тут ареал її замешкування? Коли вона припинила свої існування?
233. Яка культура на Волині передувала скіфському періоду?
234. Яка культура населяла територію Північної Буковини після трипільської? Якою групою культури вона тут представлена? Де знайдені її пам'ятки?
235. Яка культура населяла територію Поділля у пізню бронзу? Які її часові рамки? Мешканці якої культури були її продовженням?

236. Яка культура прийшла на зміну полгарській на Закарпатті? Який період вона охоплювала? У якому поселення знайдені пам'ятки її перебування тут?
237. Яка культура присутня на території Волині у середню бронзу?
238. Яка культура розвивалася на теренах Північної Буковини на зламі I ст. до н.е. і I ст. н.е.? Де тут виявлені поселення цієї культури?
239. Яка культура співіснувала на теренах Волині разом із зарубинецькою і черняхівською? Які племена формували її ядро? У межах яких сучасних адміністративних областей присутні її пам'ятки?
240. Яка культура у Галичині набула розвитку під час раннього етапу розвитку Трипілля? В якій частині Галичини вона була присутня? Яку назву мав ранній етап її розвитку?
241. Яка культура у другій пол. I тис. н.е. на Закарпатті продовжує розвиток слов'янського населення? Де віднайдені її пам'ятки?
242. Яка культура у III – IV ст. н.е. поширювалася на південь і південний захід від Прута?
243. Яка культура у III – IV ст. н.е. поширювалася на північ і північний схід від Прута? В якому поселенні виявлені її рештки?
244. Яка культурна група відповідає пізньому етапу Трипілля на Волині?
245. Яка максимальна висота Чернівецької височини?
246. Яка найбільша висота поверхні Запоріжжя? Якій території вона відповідає?
247. Яка найбільша річка Волині?
248. Яка найвища висота Галичини?
249. Яка найвища висота поверхні Волині? Як називається ця гора? У межах якої орографічної одиниці вона знаходиться?
250. Яка найвища висота Подільської височини? У межах якої адміністративної області вона знаходиться?
251. Яка найдревніша в Європі землеробська культура була присутня на теренах Херсонщини? Які часові віхи її існування? Яку територію у межах краю вони займали?
252. Яка неолітична культура Запоріжжя пройшла тут три етапи свого розвитку? Які її часові рамки? Яку територію Запоріжжя вона займала?
253. Яка пам'ятка природи світового значення присутня на Галичині? В якій адміністративній області вона знаходиться?
254. Яка пересічна висота поверхні Галичини?
255. Яка перша землеробська культура була на теренах Запоріжжя? У яку добу вона заселяла край? Яку частину його займала?
256. Яка площа Галичини?
257. Яка площа Запоріжжя?
258. Яка площа історико-географічного краю Волині?
259. Яка порода дерев переважає в лісах Закарпаття?
260. Яка річка є найбільшою водною артерією Поділля?
261. Яка річка є найдовшою водною артерією Північної Буковини?
262. Яка річка має найбільшу площу водозбірного басейну у Північній Буковині?
263. Яка рослинність переважає на теренах Волині?
264. Яка територія не відноситься до Поділля?
265. Яка територія України відноситься до Закарпаття?
266. Яка частина Карпат є найвищою?
267. Яке із волинських міст є крупним, тобто має 250-500 тис. осіб населення?
268. Яке найбільше озеро Волині?
269. Яке реліктове дерево зростає на території Північної Буковини?
270. Яке слов'янське плем'я населяло Волинь у часи зародження слов'янської державності?
271. Який вид мінеральних вод є найширенішим на теренах Північної Буковини?

272. Який відсоток становить міське населення Закарпаття?
273. Який залізнорудний басейн найбільший у межах Запоріжжя? Біля якої річки він розміщується?
274. Який із перелічених адмін. районів не відноситься до Волині?
275. Який історико-географічний край є найбільший за площею?
276. Який історико-культурний край є найменший за площею?
277. Який князь керував Волинню на поч. XVст.?
278. Який ландшафтний заказник Поділля знаходиться біля Кам'янця Подільського?
279. Який литовський князь зайняв середнє Поділля?
280. Який національний парк знаходиться на території Закарпаття?
281. Який природний об'єкт розділяє Поділля і Галичину?
282. Які адміністративні території належать до Галичини?
283. Які височини має східна частина Інгулецько-Нікопольської низовини?
284. Які гідрологічні об'єкти Галичини взяті під охорону держави?
285. Які ґрунти найрозповсюдженіші на Волині?
286. Які ґрунти переважають у лісостепу Одещини?
287. Які ендемічні рослини зустрічаються на теренах Волині?
288. Які з перелічених височин присутні на теренах Волині?
289. Які з перелічених корисних копалин у межах України присутні лише Запоріжжі? У якій адміністративній частині Запоріжжя вони зосереджені?
290. Які з перелічених територій відносяться до Закарпаття?
291. Які з перелічених територій відносяться до Закарпаття?
292. Які корисні копалини займають провідне місце у Галичині?
293. Які корисні копалини є переважаючим видом викопної сировини?
294. Які ліси найпоширеніші у Буковинському передгір'ї?
295. Які ліси переважають у межах Прут-Дністерського межиріччя?
296. Які найважливіші пам'ятки західноподільської скіфської групи?
297. Які найпоширеніші ґрунти на Поділлі?
298. Які племена були сусідами зарубинецьких племен на Волині? Яку територію краю вони замешкували? Які часи її існування?
299. Які племена займали територію Херсонщини у III - поч. II тис. до н.е.? Яку територію краю вони займали?
300. Які племена заселяли Закарпаття наприкінці I тис. н.е.?
301. Які племена заселяли територію Одещини у ранньому енеоліті? Які часові рамки її існування?
302. Які племена заселяють територію Закарпаття в останні століття до нашої ери? Яку культуру вони принесли із собою?
303. Які племена мали місце на Поділлі на зламі нової і старої ери?
304. Які племена населяли Закарпаття у II тис. до н.е.? Під час якої доби вони тут мешкали?
305. Які племена населяли Західну Волинь у IV тис. до н.е.?
306. Які племена населяли Поділля у передкиївський час?
307. Які племена населяли територію Волині у ранню бронзу?
308. Які племена населяли територію Запоріжжя від IX ст.?
309. Які племена населяли територію східної Волині під час раннього неоліту?
310. Які племена прийшли на зміну чорноліським на Поділлі?
311. Які племена, за свідченням літописів, заселяли землі Північної Буковини з IX ст.?
312. Якого орографічного елемента Галичини гора Камула є найвищою точкою? Яка її висота?

313. Якої доби найдавніші сліди перебування людини на Поділлі знайдені? У якому поселенні мала місце тогочасна стоянка?
314. Якої доби найстаріші пам'ятки присутності первісної людини на Закарпатті? В якому населеному пункті вони віднайдені?
315. Яку культуру створили у Північній Буковині неслов'янські племена з місцевим населенням? Де її рештки віднайдені?
316. Яку територію Галичини заселяло мезолітичне населення?
317. Яку територію Закарпаття займає Закарпатська низовина?
318. Яку частину Запоріжжя замешкувало пізньопалеолітичне населення? Які часові рамки пізнього палеоліту?
319. Яку частину території займають лучна і долотна рослинність?

Зарахування результатів неформальної освіти

Відповідно до «Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в системі формальної освіти) у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (протокол №4 від 28 березня 2022 року)» (<https://www.chnu.edu.ua/media/3aykf41y/polozhennia-pro-vzaiemodiiu-formalnoi-ta-neformalnoi-osvity.pdf>) допускається зарахування навчальних елементів, а також отримання додаткових балів за результатами неформальної освіти:

– проходження безкоштовних навчальних тренінгів (вебінарів, семінарів), що проводяться на низці українських фахових платформ, за умови отримання безкоштовного сертифікату.

Результати зараховуються лише для відповідних тем лекційних і семінарських занять, практичних і лабораторних завдань даної навчальної дисципліни у кількості балів, що виділяються на цей навчальний елемент.

Рекомендована література

Обов'язкова

1. Бойківщина: історико-географічне дослідження. (1983). Київ: Наукова думка.
2. Воропай, Л.І., Куниця, М.О. (1966). *Українські Карпати*. Київ: Рад. Школа.
3. Географія українських і суміжних земель. (1943). Краків-Львів: Українське видавництво.
4. Грушевський, М. (1990). *Ілюстрована історія України*. Київ: Сяйво при Політграфкнизі.
5. Голобуцький, В.О. (1970). *Економічна історія Української РСР*. Київ: Вища школа.
6. Гуцульщина: історико-географічне дослідження. (1987). Київ: Наукова думка.
7. Геренчук, К.І. (Ред.). (1975). *Природа Волинської області*. Львів: Вид-во ЛДУ.
8. Геренчук, К.І. (Ред.). (1981). *Природа Закарпатської області*. Львів: Вид-во ЛДУ.
9. Геренчук, К.І. (Ред.). (1973). *Природа Івано-Франківської області*. Львів: Вид-во ЛДУ.
10. Геренчук, К.І. (Ред.). (1972). *Природа Львівської області*. Львів: Вид-во ЛДУ.
11. Геренчук, К.І. (Ред.). (1978). *Природа Чернівецької області*. Львів: Вид-во ЛДУ.
12. Добинда, І.П., Круль, В.П. (2013). Виникнення і територіальна організація первісної поселенської мережі Волинської області до часів Київської Русі. *Наук. вісн. Волинського нац. ун-ту ім. Лесі Українки*, 16, 94-101.
13. Добинда, І.П. (2018). Пам'ятки археології як основа розвитку археологічного туризму Волинської області. *Науковий вісник Чернівецького університету: Збірник наукових праць*, 795, 53-59.
14. Енциклопедія українознавства. Словникова частина. (1984). Париж-Нью-Йорк: Молоде життя.
15. Заставний, Ф.Д. (1993). *Українські етнічні землі*. Львів: Світ.
16. Історія Волині: З найдавніших часів до наших днів. (1988). Львів: ЛДУ.
17. Історія міст і сіл Укр. РСР. Вінницька область. (1970). Київ: Гол. Ред. УРЕ АН УРСР.
18. Історія міст і сіл Укр. РСР. Волинська область. (1970). Київ: Гол. Ред. УРЕ АН УРСР.

19. Історія міст і сіл Укр. РСР. Донецька область. (1970). Київ: Гол. Ред. УРЕ АН УРСР.
20. Історія міст і сіл Укр. РСР. Житомирська область. (1972). Київ: Гол. Ред. УРЕ АН УРСР.
21. Історія міст і сіл Укр. РСР. Закарпатська область. (1965). Київ: Гол. Ред. УРЕ АН УРСР.
22. Історія міст і сіл Укр. РСР. Івано-Франківська область. (1971). Київ: Гол. Ред. УРЕ АН УРСР.
23. Історія міст і сіл Укр. РСР. Кіровоградська область. (1972). Київ: Гол. Ред. УРЕ АН УРСР.
24. Історія міст і сіл Укр. РСР. Київська область. (1969). Київ: Гол. Ред. УРЕ АН УРСР.
25. Історія міст і сіл Укр. РСР. Луганська область. (1968). Київ: Гол. Ред. УРЕ АН УРСР.
26. Історія міст і сіл Укр. РСР. Львівська область. (1968). Київ: Гол. Ред. УРЕ АН УРСР.
27. Історія міст і сіл Укр. РСР. Ровенська область. (1973). Київ: Гол. Ред. УРЕ АН УРСР.
28. Історія міст і сіл Укр. РСР. Тернопільська область. (1968). Київ: Гол. Ред. УРЕ АН УРСР.
29. Історія міст і сіл Укр. РСР. Черкаська область. (1972). Київ: Гол. Ред. УРЕ АН УРСР.
30. Історія міст і сіл Укр. РСР. Чернівецька область. (1969). Київ: Гол. Ред. УРЕ АН УРСР.
31. Історія міст і сіл Укр. РСР. Чернігівська область. (1970). Київ: Гол. Ред. УРЕ АН УРСР.
32. Круль, В. *Краєзнавство: матеріали для практичних і семінарських занять та вказівки до їх виконання*. (1998). Чернівці: Рута.
33. Круль, В.П. *Краєзнавство: історична географія*. (1999). Чернівці: ЧДУ.
34. Круль, В.П. *Ретроспективна географія поселень Західної України*. (2004). Чернівці: Рута.
35. Круль, В.П. (2001). *Краєзнавство: регіональний огляд*. Чернівці: Рута. Частина 1.
36. Круль, В.П. (2002). *Краєзнавство: регіональний огляд*. Чернівці: Рута. Частина 2.
37. Круль, В.П. (2003). *Краєзнавство: регіональний огляд*. Чернівці: Рута. Частина 3.
38. Культура і побут населення України. (1991). Київ.
39. Петров, В. (1992). *Походження українського народу*. Київ: МП “Фенікс”.
40. Шаблій, О. (Ред.). (1994). *Соціально-економічна географія України*. Львів: Світ.
41. Кондуфор, Ю. Ю. (Ред.). (1990). *Українська народність: нариси соціально-економічної і етно-політичної історії*. Київ.
42. Чмихов, М.О., Кравченко, Н.М., Черняков, І.Т. (1992). *Археологія та стародавня історія України*. Київ: Либідь.

Додаткова

43. Аркас, М. (1990). *Історія України-Русі*. Київ: Вища школа.
44. Баран, В.Д., Козак, Д.Н., Терпиловський, Р.В. (1991). *Походження слов'ян*. Київ: Наукова думка.
45. Бучко, Д.Г. (1990). *Походження назв населених пунктів Покуття*. Львів: Світ.
46. Гошко, Ю.Г. (1976). *Населення Українських Карпат XV-XVIII ст. Заселення. Міграції. Побут*. Київ: Наук. Думка.
47. Гошко, Ю.Г. (1989). Гуцули: (етнографічний нарис). *Наука і суспільство*, 4, 42-45.
48. Грабовецький, В.В. (1982). *Гуцульщина XIII-XIX ст.* Львів.
49. Дорошенко, Д. (1991). *Нарис історії України*. Львів: Світ.
50. Дяченко, М.Т. (1970). Етапи заселення Слобідської України. *Укр. іст. Журнал*, 8, 41-51.
51. Жуковський, А., Субтельний, О. (1991). Нарис історії України. Львів: Вид-во НТШ.
52. Заставний, Ф.Д. (1990). *Географія України*. Львів: Світ.
53. Заставний, Ф.Д. (1991). *Українська діаспора*. Львів: Світ.
54. Ісаєвич, Я.Д. (1968). Джерела про західні межі української етнічної території в період феодалізму. *Укр. істор. Журнал*, 78-84.
55. Кирчів, Р. (1989). *Поліщуки: (етнографічний нарис про культуру жителів Українського Полісся)*. Наука і суспільство.
56. Копчак, С.І. (1974). *Населення українського Прикарпаття*. Львів: Вища школа при ЛДУ.
57. Кордуба, М. (1918). *Територія і населення України*. Відень: Вид-ня “Вістника політики, літератури й життя”.
58. Ногін Є. (2016). *Неоліт Північно-східної України*. Київ: Видавець Олег Філюк.

59. Онікієнко, В.В., Жупанський, Я.І. (1960). *Природа і господарство Станіславської області*. Чернівці.
60. Павлюк, С. (Ред.). (2020). *Етнографічні групи українців Карпат. Бойки*. Харків: Фоліо.
61. Павлюк, С. (Ред.). (2020). *Етнографічні групи українців Карпат. Гуцули*. Харків: Фоліо.
62. Павлюк, С. (Ред.). (2020). *Етнографічні групи українців Карпат. Лемки*. Харків: Фоліо.
63. Паньків, М. (1987). Покуття. Етнографічний нарис. Жовтень, 2, 101.
64. Пастернак, Я. (1961). *Археологія України*. Торонто.
65. Яворницький, Д. (1990). *Історія запорізьких козаків*. Київ: Наукова думка.

Інформаційні ресурси

1. Національний атлас України / за ред. Руденко Л.Г. - К.:ДНВП "Картографія", 2007 - Режим доступу : <http://wdc.org.ua/atlas/default.html>
2. Вінницький краєзнавчий музей Режим доступу : <https://vinnycia-museum.in.ua/pano/>

ПОЛІТИКА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Питання плагіату та академічної доброчесності регламентуються ЗУ «Про вищу освіту» та локально-правовими актами ЗВО: Правила академічної доброчесності у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича https://drive.google.com/file/d/1EzBsehqERCEzxJwWerz6_eTUFUBGv4o/view. Положення про виявлення та запобігання плагіату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича https://drive.google.com/file/d/16eJk4gKG5oJII2ot4UeSq2_BSGadrPl/view та Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича https://drive.google.com/file/d/1CB4AIMVXSAYkF_CepIk98GPc9E8KznQ/view

Студенти несуть особисту відповідальність за випадки їхнього порушення, враховуючи плагіат, списування, підказування тощо. У разі виявлення академічної недоброчесності вперше бали, зараховані студентів/ці за виконане завдання, скасовуються. Повторна практика недоброчесності може призвести до анулювання всіх нарахованих за курс балів.